

Autor: Nerma Halilović – Kibrić, MA

Institucija: Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije Univerziteta u Sarajevu (asistent pri katedri sigurnosnih studija)

E-mail: nhalilovic@fkn.unsa.ba

RAZVOJ SIGURNOSNE POLITIKE BOSNE I HERCEGOVINE U SVJETLU EUROATLANSKIH INTEGRACIJA

Sažetak

Jedan od najvećih problema u Bosni i Hercegovini, od samog potpisivanja Dejtonskog sporazuma, predstavlja stvaranje zajedničkog odbrambeno - sigurnosnog sistema, a samim tim i donošenja i uspostavljanja zajedničke sigurnosne politike Bosne i Hercegovine. Problem leži u tome što Bosna i Hercegovina još uvijek nema zaokružen sistem nacionalne (državne) sigurnosti, što proističe iz oslikavanja državne strukture i na sigurnosni sektor. Akt o sigurnosnoj politici je osnov kako za prevenciju tako i represiju modernih sigurnosnih izazova svake demokratske države. Prethodno navedene značajke je moguće posmatrati kao jasan indikator da istraživanje njegove preduge izrade i usvajanje uz političke kompromise, koja je itekako nedopustiva, ima naučnu, stručnu, ali i društvenu opravdanost. Jedno od rješenja koje se nameće, ali lahko ne ostvaruje, su evropske integracije koje bi značile usklađivanje svih zakonskih akata sa evropskim, i poštivanje principa Evropske unije. S tim u vezi, ovaj rad neposredno tretira negativne, ali i pozitivne aspekte razvoja sigurnosne politike Bosna i Hercegovina na putu ka euroatlanskim integracijama.

Ključne riječi: sigurnosna politika, euroatlanske integracije, sigurnost

1. Uvod

Bosna i Hercegovina još uvijek nema zaokružen sistem nacionalne (državne) sigurnosti, što je prouzrokovalo odlaganje donošenja najvažnijeg akta iz domena sigurnosti jedne demokratske zemlje, Dokumenta o sigurnosnoj politici Bosne i Hercegovine. Jedan od najvećih problema koje država Bosna i Hercegovina ima je „zamršena“ struktura vlasti, te proces tranzicije iz kojeg nastoji da „ispliva“ već punih dvadeset godina.

Bosna i Hercegovina kao pre-demokratska država koja se nalazi u procesu tranzicije, sa svim unutrašnjim protivrječnostima političke, etničke, ekonomske, kulturne i druge naravi, nastoji oblikovati novi model razvoja demokratije i njenih institucija, primjereno razvoju svih savremenih civilizacijskih društava (Ahic, 2004, p. 358). Dakle, traži se takva priroda transformacije koja treba dati odgovarajući okvir u iznalaženju najoptimalnijih rješenja i objektivnom sagledavanju svih zapreka različitog karaktera i intenziteta koje još uvijek opterećuju bosansko-hercegovačku društvenu zbilju. Afirmacija i brisanje razlika prošlosti između građana i naroda Bosna i Hercegovina, ujedno je i put za reafirmaciju svih demokratskih načela koje daju važan poticaj stabilnosti političkog sistema u Bosna i Hercegovina, jer, niti jedan politički sistem ne može egzistirati ukoliko on u kontinuitetu ispoljava nestabilne sigurnosne tendencije koje dovode u pitanje osnovne vrijednosti društva. Euroatlanske intergacije nameću nam niz potrebnih izmjena u svim sferama društva, kako bi Bosna i Hercegovina postala dio jedne velike zajednice, čime bi joj se pružile različite mogućnosti razvoja, ali i svojevrsna zaštita svih društvenih i državnih vrijednosti. Svi unutrašnji problemi s kojima se Bosna i Hercegovina susreće, čine je nepouzdanim sigurnosnim subjektom međunarodnih odnosa. Na osnovu navedenog može se zaključiti da kreiranje politike sigurnosti postaje veliki izvor utjecajnih varijabli u odnosu prema problemima same nacionalne sigurnosti (Buzan, 1983, p. 4). Zbog toga se kao jedino rješenje nameće stvaranje kvalitetne i efikasne politike sigurnosti, koja će dovesti do stvaranja povoljne klime za napredak Bosne i Hercegovine na putu ka Europskoj uniji.

2. Šta je sigurnosna politika?

Šta je ustvari sigurnosna politika? Kako je definiramo? Najbolji način bi bio rastavljanje pojma na dva iznimno važna elementa i njihovo definisanje.

Prvi pojam bi bio sigurnost. Međutim, pojedini autori smatraju da je sigurnost jako teško definirati. Morgan (1992, p. 466) kaže da postoje velike teškoće u definiranju pojma sigurnosti. Na sličan način Buzan (1992, p. 16) zaključuje da priroda sigurnosti sprječava pronalaženje definicije sigurnosti s kojom bi se svi slagali. Međutim, iako postoje teškoće u definisanju, pojam sigurnosti Abazović (2012, p. 27) definira kao stanje u kome je obezbjeđen uravnotežen psihički, duhovni, materijalni i društveni opstanak pojedinca, društvenih grupa sa drugim pojedincima, društvenim grupama i prirodom. Dok je s druge strane prema studiji UN-a o sigurnosti (1986), sigurnost stanje u kojem države smatraju da nema opasnosti od vojnog napada, političkog pritiska ili ekonomske prisile, tako da mogu da se slobodno razvijaju i napreduju. Prema poznatom američkom psihologu Maslowu (1962), primarne biološke potrebe ili fiziološke potrebe organizma, najvažnije su, najosnovnije i najjače od svih ljudskih potreba. Nezaovoljavanje tih potreba dovodi do smrti organizma. Odmah poslije osnovnih bioloških potreba, slijedi potreba za sigurnošću, kao temeljna psihološka potreba. To je potreba za stalnošću, redom, poretkom, strukturom, potreba za predvidljivošću događaja u bližoj ili daljnjoj budućnosti. Tek kada su zadovoljene ove prve dvije potrebe, moguće je ispuniti i one iduće u hijerarhiji potreba, kao što su potreba za pripadanjem i ljubavlju, potreba za poštovanjem i samopoštovanjem, potreba za samoostvarenjem itd. Upravo zbog toga se nameće potreba da se sigurnost razmatra, te da se na kvalitetan način izrade politike koje će dati odgovor na pitanja zaštite interesa i prioriteta građana, konkretnog društva i države u cjelini.

S druge strane, pojam politike se definira na različite načine. U pojedinim jezicima, kulturama i ideologijama ima još više pridodatih značenja. Prvo i najviše upotrebljavano značenje je praktično. Pod politikom se podrazumijeva program ili smjer određenih aktivnosti ili težnji, odnosno, skup sredstava i ciljeva. Po drugom, uobičajenom značenju, politika podrazumijeva više ili manje usklađen ili racionalan skup iskazanih interesa, shvatanja ili ideala. U nekim jezicima postoje i posebni termini za oba navedena

pojma politike. Na primjer, u engleskom jeziku se upotrebljavaju termini *police* i *politics*. U većini savremenih svjetskih jezika ista riječ politika sadrži oba značenja.

Pod pojmom politika najčešće se misli na njeno prvo značenje: politika je, dakle, usmjeravanje društvenog kretanja u određenom pravcu.

U skladu sa prethodno navedenim definicijama, sigurnosna politika treba dati odgovore na pitanja zaštite interesa i prioriteta građana, konkretnog društva i države u cjelini od vanjskih i unutrašnjih prijetnji bilo koje vrste predvidjeti političke, ekonomske i vojne mjere u tom smislu (Abazović, 2012, p. 34). Pod ovim se podrazumijeva da se konstantno mora vršiti analiza sigurnosnog okruženja, te iznalaziti načini za djelovanje.

Sigurnosna politika je okvirni kompleks mjera i aktivnosti na političkom, ekonomskom, socijalnom, sigurnosnom, odbrambenom planu kao i drugim oblastima koje su donesene u skladu sa naučno-stručnom analizom izvora ugroženosti, a koje se provode putem legitimnih instrumenata države koja poštuju načela ustavnosti i zakonitosti, a sve u cilju zaštite vanjske i unutrašnje sigurnosti demokratskog društva (Masleša, 2001).

Sigurnosna politika je u suštini set mjera i aktivnosti kojima se procjenjuju izvori ugroženosti iz svih oblasti jednog demokratskog društva, a sve u cilju zaštite tog društva.

U provođenju sigurnosne politike ima više konstanti. Među prvima diferencira se procjena prijetnje i rizika sigurnosti. To podrazumijeva usmjeravanje pažnje na moguće tendencije u sferama (Hensen, 2000): unutrašnjih konflikata po bilo kojem osnovu; nasilne promjene međunarodno priznatih granica; eventualne ekspanzije etničkog ili religijskog ekstremizma; nasilne promjene unutrašnjeg ustavom utvrđenog poretka; organiziranog kriminala; proliferacije; trgovine ljudima; ilegalnih migracija; terorizma; razvoja i transfera oružja za masovno uništenje; socijalnih problema; masovnih rušilačkog nemira; zagađenja okoliša i dr.

3. Proces donošenja sigurnosne politike Bosne i Hercegovine

Prilikom izrade sigurnosne politike jedne države, prije svega je potrebno da se identificiraju prijetnje. Stvarne prijetnje se ne mogu mjeriti, što predstavlja veliki problem. Ukoliko se nešto identificira kao prijetnja, a da to zapravo nije, može rezultirati poremećajima u društvu, s druge strane, ukoliko se neko pitanje ne kvalificira kao prijetnja to može umanjiti mogućnost da se na vrijeme izvrše pripreme za moguće poremećaje (Abazović, 2012, p. 52).

Regija Jugoistočne Evrope spada u jedno od najdinamičnijih područja kako po odvijanju društvenih procesa u svakoj državi pojedinačno, tako i u okviru subregija. Proces tranzicije koji se odvija već dvadeset godina na spomenutom području predstavlja veliki problem, jer tranzicija je mnogo složeniji problem od puke strukturalne promjene unutrašnje društvene i političke organizacije. Tranzicioni put prema Evropskoj uniji (EU) predstavlja problem za sve zemlje regije, a posebno za Bosnu i Hercegovinu, prvenstveno zbog njene složene državne organizacije.

Dakle, značajan broj država u tranziciji suočava se sa problemima koji ih destabiliziraju unutar samih njih, a one, kao takve, djeluju kao destabilizirajući faktor na regionalnom pa i kontinentalnom nivou. S druge strane, nosioci savremenih sigurnosnih rizika tendiraju ka homogenizaciji, užem povezivanju i uspostavljanju jasnih i provjerenih standarda u ostvarivanju svojih ciljeva (Abazović, 2012, p. 60)

Bosna i Hercegovina kao i svaka druga moderna demokratska i pravna država, putem institucionalnih sigurnosnih i ostalih zaštitnih mehanizama treba obezbijediti zaštitu teritorijalnog integriteta i suvereniteta, političku samostalnost i međunarodni subjektivitet, te ostale vrijednosti pred svim oblicima vanjskog i unutrašnjeg ugrožavanja. Sa svim državnim atributima trebaju se stvarati demokratsko-sigurnosni uslovi za sprovođenje vladavine zakona s osnovnim ciljem obezbjeđenja opće klime za društveno-ekonomski, socijalni, kulturni, i svaki drugi razvoj građana i bosanskohercegovačkog društva u cjelini. Na taj način se dolazi

do centralnog pitanja kojom politikom osigurati stabilnost i sigurnost u razvoju Bosne i Hercegovine? To je sigurnosna politika, koja svoje uporište ima u već navedenim ustavno-pravnim rješenjima. Dakle, svaka organizirana država koja je prevashodno politička organizacija oblikuje i razvija niz politika (ekonomska, vanjska, odbrambena, ekološka, kulturna, itd.) koje zavisno od prilika i okolnosti mogu imati odgovarajući utjecaj na stanje sigurnosti u državi. Sve one čine sigurnosnu politiku na nivou države. Znači iz globalnog koncepta sigurnosne politike, proizlaze sve naznačene i druge politike (Ahić, 2004, p. 361).

Dakle, samo jedna demokratska, objektivna, pragmatična, efikasna i provodiva sigurnosna politika (sa ciljevima, snagama, sredstvima, dinamikom operacionalizacije, itd.), i njenom djelotvornom implementacijom i donošenjem ostalih racionalnih odluka u konkretizaciji operativnih zadataka, omogućit će političkim strukturama vlasti u Bosni i Hercegovini, da oblikuju jednu poželjnu demokratsku i sigurnosnu zajednicu (Masleša, 2002, p. 30)

Istovremeno, to je način da se kroz praktični aktualitet institucionalnih mehanizama čije se aktivnosti moraju odvijati u ustavno-zakonskim i političkim neutralnim okvirima, daje puni doprinos u održavanju stabilnosti i sigurnosti političkog sistema u Bosna i Hercegovina. Jedino se na taj način može stvarati klima o sposobnosti i efikasnosti u zaštiti osnovnih vrijednosti bosansko-hercegovačkog društva (Ahić, 2004, p. 352).

Odlukom Vijeća za implementaciju mira (Briselskom deklaracijom), u maju 2000. godine, Bosna i Hercegovina se obavezala na donošenje dokumenta Sigurnosna politika Bosna i Hercegovina do kraja 2000. godine., a Predsjedništvo Bosna i Hercegovina obavezalo je Vijeće ministara za nosioca aktivnosti za izradu ovog dokumenta. Vijeće ministara Bosna i Hercegovina je tek u avgustu 2001. godine formiralo radnu grupu za izradu ovog akta u koju su uključeni Vojni savjetnici, kao i ekspertnu grupu u koju su uključeni članovi Sekretarijata Vijeća ministara u Bosna i Hercegovina. U septembru 2002. godine radna grupa Vijeća ministara završila je nacrt dokumenta koji je usvojen tek 2006. godine.

Međutim, najveći problem kod izrade Dokumenta o sigurnosnoj politici Bosne i Hercegovine je primjena dosta zastarjelih tradicionalnih stavova, koji preferiraju idealističke koncepte, bez adekvatnog naučnog, stručnog i operativnog spoznavanja svih otvorenih i latentnih prijetnji koje se u kontinuitetu odražavaju na stanje sigurnosti u državi (Masleša, 2002, p. 37). Ukoliko nema sistemskog, profesionalnog i pravovremenog djelovanja, sigurnosna situacija će se zasigurno usložnjavati, što će predstavljati veliku kočnicu na putu Bosne i Hercegovine ka evropskim integracijama.

4. Sigurnosna politika Bosne i Hercegovine i Evropske unije

U maju mjesecu, 1999. godine je počeo Proces stabilizacije i pridruživanja (Stabilisation and Association Process - SAP), koji nudi jasnu mogućnost integracije za Bosnu i Hercegovinu kao i ostalih pet zemalja regije zapadnog Balkana u EU. Od tog trenutka pa do danas desilo se niz promjena koje su državu stavile u povoljniji položaj, ali niti jedna koja bi je stavila na listu punopravnih članica Evropske unije.

Radi potreba ovog rada izvršena je analiza Izvještaja Evropske komisije o napretku Bosne i Hercegovine u 2015. godini (Evropska komisija, 2015). Komisija redovno izvještava Vijeće i Parlament o napretku koji su zemlje regiona Zapadnog Balkana postigle u procesu evropskih integracija, ocjenjujući njihove napore u ispunjavanju kriterija iz Kopenhagena i uslova iz Procesu stabilizacije i pridruživanja. Sve države članice EU su ratifikovale Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) potpisan u junu 2008, ali Vijeće dugo nije donijelo odluku o njegovom stupanju na snagu, zbog neuspjeha zemlje da provede presudu Evropskog suda za ljudska prava u predmetu Sejdić-Finci¹. Puna provedba presude Sejdić-Finci je predstavljala ključni element da bi EU zahtjev za članstvo Bosne i Hercegovine prihvatila kao vjerodostojan.

¹Predmet Sejdić-Finci protiv Bosne i Hercegovine, decembar 2009. godine, u vezi etničke diskriminacije u smislu da osobe koje ne pripadaju jednom od tri konstitutivna naroda ne mogu biti birane u institucije države.

Međutim, Evropska unija je u decembru 2014. godine primjenila jedan novi pristup koji bi zemlji pružio veće mogućnosti za napredovanje prema pridruživanju Evropskoj uniji, ali i riješio otvorene društveno-ekonomske izazove s kojima se zemlja suočava. Cijeli proces koji je obuhvatao rješavanje pitanja presude Sejdić-Finci je zaustavljen nakon Opštih izbora u oktobru 2014. godine, kada su njemački i britanski ministri vanjskih poslova pokrenuli tzv. njemačko-britansku inicijativu. Evropska unija je tim činom prihvatila svoj neuspjeh te je otišla korak dalje, uklanjajući provedbu odluke "Sejdić i Finci" sa liste uslova koji moraju biti ispunjeni kako bi Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) stupio na snagu, što se i dogodilo 1. juna 2015. Do kraja maja 2015., samo je Vijeće ministara usvojilo godišnji plan rada. Nijedna od dvije entitetske vlade nema godišnji plan aktivnosti i programske ciljeve.

Nije bilo napretka u učinkovitosti rada parlamenata. Tokom 2014. godine, PS BiH usvojila je svega osam zakona. U izvještaju o monitoringu Centra civilnih inicijativa (2014) navodi se da je u mandatu 2010-2014. PS BiH usvojila ukupno 85 zakona što je duplo manje nego u prethodnom mandatu, dok ih je 67 bilo odbijeno. U aktuelnom mandatu, PS BiH je usvojila četiri zakona, Parlament Federacije BiH tri (svi vezani za budžet), a Narodna skupština RS pet. Uočljivo je nazadovanje na ovom polju, što pokazuje da ne postoji volja vladajućih struktura da pokrenu zemlju u pravcu reformi i EU integracija. Nakon što su se vlasti u BiH pismeno obavezale na provođenje socio-ekonomskih reformi, nije uslijedio transparentan proces izrade reformske agende. Civilno društvo, kao i državni i entitetski parlamenti, bili su potpuno isključeni iz ovog procesa. Vlada FBiH i Vijeće ministara BiH usvojili su reformsku agendu u junu 2015, dok je Vlada Republike Srpske odbila da je potpiše. Nakon toga, otkazana je posjeta Komesara za proširenje EU, Johanna Hahna, koja je trebala uslijediti nakon potpisivanja agende. Ovakav razvoj događaja pokazuje da su bh. političari/ke više zainteresovani/e za održavanja statusa quo, nego za provođenje otvorenog, inkluzivnog i transparentnog reformskog procesa.

Ono na što Evropska komisija posebno akcentuje su nedostatak koordinacije i saradnje između instanci vlasti u BiH, misleći na entitetske, kantonalne i općinske vlasti. Slična situacija je i sa sigurnosnim službama što sistemski dovodi do rasta nesigurnosti građana, ali i njihovog nepovjerenja u državni sigurnosni sistem.

S tim u vezi, po pitanju Zajedničke vanjske i sigurnosne politike (ZVSP) Bosna i Hercegovina se u izvještajnom periodu, po pozivu, uskladila sa 18 od ukupno 29 relevantnih deklaracija EU i odluka Vijeća (usklađenost 62 %). Dok se nije uskladila s odlukama Vijeća o uvođenju restriktivnih mjera EU u kontekstu ilegalne ruske aneksije Krima i događaja u istočnoj Ukrajini, jer nije bilo konsenzusa unutar Predsjedništva Bosne i Hercegovine. Međutim, okvirni sporazum o sudjelovanju Bosne i Hercegovine u operacijama upravljanja krizama u EU potisan je u septembru ove godine. EU je i dalje ulaže znatna sredstva u Bosni i Hercegovini u okviru Zajedničke vanjske i sigurnosne politike i Zajedničke sigurnosne i obrambene politike. Pojačana prisutnost Ureda specijalnog predstavnika EU-a i EU delegacije u Bosni i Hercegovini i dalje je korisna za građane, ali i za provedbu ciljeva programa EU u ključnim područjima. (Evropska komisija, 2014, p. 65).

U samom izvještaju data je analiza svih onih pojava koje ugrožavaju sigurnost države i koje utiču na njen put ka Evropskoj Uniji. Prije svega dat je osvrt na korupciju gdje se navodi da je Bosna i Hercegovina došla do određenog nivoa pripremljenosti za borbu protiv korupcije kroz usvajanje Strategije i Akcionog plana za borbu protiv korupcije za period 2015.-2019. godina u aprilu 2015. godine. Međutim, nedostaje konkretan politički angažman po ovom pitanju, a o rasprostranjenosti govore statistički podaci. U 2014. godini bilo je ukupno 158 istraga na državnoj razini u vezi sa finansijskim kriminalitetom i korupcijom, od čega 103 (65%) su zatvorena, a 53 poslano Tužilaštvu Bosni i Hercegovini. Nije bilo konačnih presuda u većini slučajeva u izvještajnom razdoblju. Slučajevi su često procurili u medije, te su u većini slučajeva imali tendenciju da postanu politiziran, ili su već postali takvim. Političke vlasti trebaju osigurati da tijela za provedbu zakona u cijelosti budu ovlaštena da djeluje učinkovito i nepristrano, kada istražuju krivična djela korupcije. (Evropska komisija, 2015, p. 16).

Naredno na šta je u izvještaju stavljen poseban naglasak je policijski sistem Bosne i Hercegovine i nedostatak institucionalizovane koordinacije i saradnje između državnih i entitetskih/kantonalnih policijskih tijela otežava efikasan rad policijskih službi, te nedostatak efikasno organizovane policije. To je

posebno došlo do izražaja u februaru 2014. kada su se policijske snage suočile sa ozbiljnim poteškoćama u kontrolisanju nasilnih uličnih protesta koji su rezultirali sa nekoliko miliona eura materijalne štete, a stotine ljudi je povrijeđeno. Također, jedan od najsvježijih primjera je napad na premijera Srbije Aleksandra Vučića u Srebrenici 11. jula kada se obilježavalo dvadeset godina od genocida, kada sigurnosne službe BiH svoj posao nisu odradile na nabolji i naprofesionalniji način (nap.ba, 2015). Pravni okvir na rad policije još treba usvojiti. Iako zakon predviđa neovisni i transparentan nadzor policije, uključujući javne žalbene mehanizme, njegova provedba je u praksi često pogrešna. Stoga je potrebno uložiti dodatne napore kako bi se ograničio politički utjecaj, osobito u imenovanju visokih policijskih službenika. Sveukupno gledano, ostvaren je određeni napredak u oblasti policije, kako navodi izvještaj. Međutim, nedostatak koordinacije i saradnje, te nedostatak odgovarajuće obuke i opreme sprječavaju efikasan rad policijskih službi, što se najviše pokazalo tokom socijalnih nemira u februaru. Koordinacija i saradnja među organima za provođenje zakona i dalje je uglavnom neformalna. Postoje naznake neprikladnog političkog utjecaja po etničkim linijama. Zakonodavni okvir kojim se uređuje oblast policije i dalje se mora poboljšati da bi se postigao viši nivo profesionalnosti, transparentnosti i odgovornosti u cijeloj zemlji. (Evropska komisija, 2015, p. 61).

U Bosni i Hercegovini su u izvještajnom periodu, podignute 22 optužnice za organizirani kriminal. Nekoliko velikih operacija je provedeno, uključujući i one koje su provedene u suradnji s državama članicama Europske unije. U 2015. oduzeta je imovina u vrijednosti od 550 000 eura, u ukupno 36 slučajeva.

U 2014. godini broj žrtava trgovine ljudima se povećao, na 49 žrtava, dok je prethodnim godinama prosjek bio 30. U prvih šest mjeseci 2015. je identificirano deset žrtava trgovine ljudima, i to u svrhu eksploatacije rada, seksualnog iskorištavanja, prošnje i prisilnih brakova. U borbi protiv terorizma BiH je ozbiljno pogođena fenomen stranih terorističkih boraca i radikalizacije. Radikalizam je identificirani u cijeloj zemlji, posebno u vehabijskog zajednici. U aprilu je u policijskoj stanici u Zvorniku je izvršen napad u kojem je smrtno stradao jedan policajca, dok su dva ranjena. Napadač je ubijen u razmjeni vatre. Dvojica osumnjičenih koji su navodno povezani s napadom su uhićeni i potom pušten iz pritvora, uz restriktivne mjere. Odredbe Krivičnog zakona BiHⁱⁱ o sankcijama protiv „boraca na stranim ratištima“ⁱⁱⁱ su se počeli koristiti u krivičnom postupku (Evropska komisija, 2015, p. 17).

Rad na borbi protiv terorizma je intenziviran uvođenjem ovih sankcija u krivičnom zakonu, međutim to nije dovoljno za jak intenzitet prijetnje od ovog oblika ugrožavanja. Zbog toga bi se jedan poseban dio Dokumenta o sigurnosnoj politici trebao baviti samo ovim problemom. Konačni zaključak izvještaja je da Bosna i Hercegovina nije prevazišla zastoj u procesu evropskih integracija dok druge zemlje regije odlučno korčaju naprijed. Ova razočaravajuća situacija nastupila je uglavnom zbog nedostatka kolektivne političke volje na strani vodstva zemlje. Potrebno je unaprijediti efikasnost i funkcionalnost političkih institucija na svim nivoima vlasti i hitno uspostaviti funkcionalan mehanizam za koordinaciju o pitanjima EU integracije.

5. Zaključak

Pristupanje Europskoj uniji strateški je prioritet Bosne i Hercegovine. Osnovni pravci i aktivnosti vanjske politike podrazumijevaju dalje približavanje i institucionalizaciju odnosa sa EU u skladu sa Procesom stabilizacije i pridruživanja, zaključivanje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju sa EU, te njegova potpuna primjena. Aspiracija Bosna i Hercegovina za sticanjem punopravnog članstva u EU zasnovana je na širokom političkom konsenzusu.

ⁱⁱ Član 162. Krivičnog zakon BiH (Službeni glasnik BiH, broj 3/03, 32/03, 37/03, 54/04, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06, 32/07, 8/10, 47/14, 22/15)

ⁱⁱⁱ Izmjene zakona kojima se sankcioniše učešće u sukobima u inostranstvu u vojnim, paravojnim ili parapolijskim jedinicama stupile su na snagu nakon što su 17. juna, na osnovu odluka Zastupničkog i Doma naroda parlamenta, obavljene u Službenom glasniku BiH. Direktno povod za izmjene je činjenica da su destine državljana BiH učestvovala u borbama u Siriji u redovima ekstremnih islamističkih organizacija.

Proces euroatlanskih integracija zahtijeva sveobuhvatno prilagođavanje politika, institucionalnog okvira i pravnog sistema s ciljem dostizanja europskih standarda u svim oblastima. Nadalje, proces pravne harmonizacije i prihvatanja europskih standarda podrazumijeva opsežne unutrašnje reforme, opću konsolidaciju sistema, snažniji privredni razvoj i intenzivnije vanjskopolitičko djelovanje u oblastima koje utiču na dinamiku odnosa Bosna i Hercegovina i Europske Unije. Perspektiva članstva u EU izuzetno je snažan poticaj za nastavak već započetih reformi u Bosna i Hercegovina i pokretač procesa koji treba da omogući stvaranje ekonomske, pravne, organizacione i socijalne strukture sposobne za djelovanje u skladu s pravilima Europske unije. S ciljem ubrzanog procesa uključivanja Bosne i Hercegovine u europske integracione tokove, neophodna je aktivna uloga svih segmenata društva.

Ukupna sigurnost Bosne i Hercegovine ovisi od svih elemenata državne moći na način da se oni zajednički planiraju i uvezuju, kako bi se stvorile mogućnosti koje Bosna i Hercegovina može iskoristiti da bi se postigla sigurnost i dobrobit za sve građane.

Sigurnosna politika Bosne i Hercegovine je opći i konceptualni dokument u oblasti sigurnosti. Svojom strukturom i rješenjima je kompatibilna s odgovarajućim dokumentima iz ove oblasti u državama parlamentarne demokracije. Ovaj dokument nudi okvir s kojim je moguće i potrebno uskladiti sva zakonska i druga normativna rješenja, kao i razvojne i doktrinarne dokumente kojima se uređuju pojedini dijelovi sigurnosne politike. Obuhvata temeljne odluke koje utiču na spoljnu i unutarnju sigurnost države i društva. Utemeljuje se na utvrđenom državnom pristupu sigurnosti, daje smjernice za vojnu doktrinu i uvažava međunarodne i regionalne regulative kojima je država pristupila.

Provođenje Sigurnosne politike zahtijeva puni angažman svih državnih organa i resora, čime se osigurava sagledavanje svih aspekata državne sigurnosti na integralni sveobuhvatan način. Pravovremenim prepoznavanjem sigurnosnih prijetnji planiranjem mjera i adekvatnim odgovorom tijela i institucije na svim razinama vlasti da će dati svoj puni doprinos njenoj implementaciji.

Bosna i Hercegovina je opredjeljena za aktivnu međunarodnu suradnju na političkom, ekonomskom i sigurnosnom planu, te bi trebala uložiti napore ka približavanju i institucionaliziranju odnosa s odgovarajućim međunarodnim strukturama.

Uspostavljanje efikasnog mehanizma koordinacije među različitim nivoima vlasti za prenošenje, provedbu i primjenu prava EU treba rješavati kao prioritetno pitanje kako bi u državi postojao jedinstven stav po pitanjima vezanim za EU. Europska Unija također nastavlja svoje prisustvo u Bosni i Hercegovini u okviru zajedničke vanjske i bezbjedonosne politike, te evropske sigurnosne i odbrambene politike. Bosna i Hercegovina sve više preuzima odgovornosti, preduzima aktivnosti usmjerene ka izgradnji takvog sigurnosnog sistema kroz nadležne institucije, koje će joj moći pružiti adekvatnu zaštitu i poštivanje vitalnih vrijednosti kao i mogućnosti za promociju i ostvarivanje njenih sigurnosnih interesa. U tom cilju, Bosna i Hercegovina će bržim i efikasnijim koracima krenuti ka Europskoj uniji i pronaći svoje mjesto pod evropskim nebom.

6. Popis literature

Abazović, M. (2012). *Državna bezbjednost*. Sarajevo: Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije.

Ahić, J. (2004). Dokument o sigurnosnoj politici Bosne i Hercegovine - "Conditio sine qua non" *Kriminalističke Teme*, III(3-4), 357-367.

Buzan, B. (1991). *People, States and Fear; An Agend for International Security Studies in the Post-ColdWar Era*. London: Harvester Wheatsheaf.

Centar civilnih inicijativa (2014). *Monitoring PS BiH i Vijeća ministara BiH 01.01 – 31.03.2014*. Preuzeto sa: <http://www.cci.ba/news/1/42/40.html>

European Commission. (2015). *Bosnia and Herzegovina Progress Report*. Preuzeto sa: http://europa.ba/wp-content/uploads/2015/11/20151110_report_bosnia_and_herzegovina.pdf

Hansen, B. (2000). *Unipolarity and the Middle East*. Richmond, Surrey: Curzon Press.

Inicijativa za monitoring evropskih integracija BiH. (2015). *Alternativni izvještaj o napretku 2015: POLITIČKI KRITERIJI*. Preuzeto sa:

<http://adi.org.ba/wp-content/uploads/2015/08/Alternativni-izvje%C5%A1taj-o-napretku-BiH-2015.pdf>

Kovačević, G., Korajlić, N., Smajić, M., & Ahić, J. (2013). Novi koncepti razumijevanja odnosa sigurnosti i politike. *Policijska i Sigurnost*, 22(2), 236-247.

Krivičnog zakon BiH (Službeni glasnik BiH, broj 3/03, 32/03, 37/03, 54/04, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06, 32/07, 8/10, 47/14, 22/15)

Masleša, R. (2001). *Teorije i sistemi sigurnosti*. Sarajevo: Magistrat.

Masleša, R. (2002). Oblikovanje sigurnosne politike na nivou Bosne i Hercegovine *Kriminalističke Teme*, III(3-4), 27-41.

Masleša, R. (2004). Značaj sigurnosne politike u planiranju i provođenju prevencije iz oblasti sigurnosti *Kriminalističke Teme*, III(3-4), 55-61.

Maslow, A. (1998). *Toward a Psychology of Being* (3rd ed.). New York: John Wiley & Sons.

Nap.ba (2015). *Incident s Vučićem izazvali ljudi koji su preskočili ogradu Memorijalnog centra*. Preuzeto sa: <http://nap.ba/new/vijest.php?id=14013>

Smajić, Z. (1997). *Europska unija i zemlje bivše Jugoslavije*. Sarajevo: Oko.

Author: Nerma Halilović – Kibrić, LL.M., Senior Assistant

Institution: Faculty of Criminal Justice, Criminology and Security Studies of Sarajevo University

E-mail: nhalilovic@fkn.unsa.ba

SECURITY POLICY OF BOSNIA AND HERZEGOVINA DEVELOPMENT IN LIGHT OF EURO-ATLANTIC INTEGRATIONS

Abstract

One of the biggest problems in Bosnia and Herzegovina since the signing of the Dayton agreement, represents the creation of a common defense - security system, and making the establishment of a common security policy. Bosnia and Herzegovina still does not have an integrated system of national (state) security, which stems from the state structures and the security sector. Act on Security Policy is the basis for the prevention and repression of modern security challenges of any democratic state. The above features can be seen as a clear indicator that the investigation of his too-long development and adoption of the political compromise, which is certainly unacceptable, has a scientific, professional, and social justification. One solution that is imposed, but can not realized, the European integration that would mean the harmonization of legislation with the European Union, and respect for the principles of the European Union. In this respect, this work immediately treated negative, but also positive aspects of Bosna i Hercegovina security policy on the road to Euro-Atlantic integration.

Key words: security policy, Euro-Atlantic integration, security